

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofdredacteur:
L. F. Tijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Vondelstraat 125
Tel. 391429 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE
Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

Er deugt niet veel van

In niet één verklaring van „republikeinsche” zijde afgelegd, in niet één artikel in nationalistische dag- of weekbladen, in niet één microfoonrede van de door de Soekarnisten gecontroleerde zenders zal men een goed woord aantreffen over hetgeen door Nederland in Indië werd tot stand gebracht. Er deugt werkelijk niet veel van wat wij in Indië gedaan en gewrocht hebben, wanneer men leest en hoort hoe de „republikeinen” zich over ons en ons werk in Indië uitlaten. Geen woord van waardeering werd van deze zijde, sedert de Japansche capitulatie, uitgesproken. Integendeel, men laat geen gelegenheid in het republikeinsche Indië voorbijgaan om het werk door Nederland verricht in Indië te hekelen en af te breken. Haat en onmacht strijden bij deze „sloopers van den staat” om den voorrang. Men voelt in ieder woord het gif nawerken van de Japansche propaganda. De Japanners hebben drie en een half jaar lang geen goed woord voor ons over gehad, waarom zouden Soekarno en zijn volgelingen, opgevoed in de Japansche school, het wél doen! Het onderwijs, de volksgezondheid, de economische instellingen, werk van Nederlandsch initiatief, van Nederlandsche wetenschap en organisatievermogen, wordt tot den grond toe afgebroken. Er deugt niets van; eilieve, maar hoe zijn dan toch die „Indonesiërs” gekomen tot een staat van ontwikkeling, waarin zij meenen recht te hebben op een plaats in de rij der vrije volken? Hebben zij deze graad van ontwikkeling bereikt uitsluitend langs negatieve wegen? Men moet zich eens de moeite getroosten de laatste, laten we zeggen, veertig nummers door te bladeren van het weekblad „Indonesia”, het orgaan in Nederland van de „Perhimpunan Indonesia”, uitsluitend met het doel daarin een goed woord aan te treffen over wat wij Nederlanders in Indië hebben verricht. Men zal er lang naar kunnen zoeken; men vindt het niet. Hebben de „Indonesiërs” havens gebouwd, spoorwegen aangelegd, het oerbosch gekapt, de cholera uit het land ge-

bannen en epidemische ziekten beheerscht? Wij zullen de laatste zijn om ons op den borst te slaan en te zeggen: dat hebben wij gedaan! Wij hebben het samen gedaan, wij hebben het gedaan met hulp van de „Indonesiërs”. Van ons ging het initiatief uit, de leiding, wij brachten er het geld voor bijeen. Dit heeft niets met grootspraak of rassanwaan te maken. Het was onze taak, onze plicht, onze roeping. Als men nu in „The voice of free Indonesia” leest, dat de Hollanders altijd de capaciteiten hebben gemist de leiding te nemen, plannen uit te werken, hervormingen uit te voeren op groote schaal, dan moet men toch wel even glimlachen of den vuist ballen tegen de volksmisleiders, die met zulke aperte leugens hun volgelingen den weg naar den afgrond opjagen.

Deze absolute negatie van de Nederlandsche functie in de ontwikkeling van „Indonesië” is kenmerkend voor de onmacht van de mannen, die door de Japanners op het paard zijn gezet. De middelen waarnaar zij thans grijpen om zich volwaardig voor te doen, zijn stuk voor stuk ondeugdelijk.

Men heeft de vraag te stellen en te beantwoorden of „Indonesië” binnen een of twee generaties zelf een voldoende aantal academici zal kunnen opleveren in staat leiding te geven en de hooge ontwikkeling te handhaven, die, dank zij onze voortreffelijke onderwijsmethoden werd bereikt. Wanneer men de cijfers beschouwt, die het aantal afgestudeerden van de drie hoogeschoolen in Indië aanwijzen, dan stemt dit niet hoopvol. Het volgen van hooger onderwijs houdt nauw verband met den economischen toestand, waarin het land verkeert. Hoe het daarmee op het oogenblik is gesteld, behoeft geen nadere toelichting. En wat moet men van de toekomst verwachten, wanneer mensen de leiding hebben, die niet willen erkennen, dat de politiek de economie mijlen ver vooruit is? Onder politieke fantasieën gedijt geen economie. Een zeer verheugend verschijnsel: de terugkeer van het „Economisch Week-

blad voor Nederlandsch-Indië”, waarvan wij de eerste nummers ontvingen, wordt in het orgaan van de „Perhimpunan Indonesia” een „onaangenaam weerzien” genoemd. „Het is, zegt het blad, een typisch symptoom van de koloniale geestesgesteldheid, die de practijk van de Nederlandsch-Indische regeering nog steeds typeert.” Wat wil men economisch verwachten van deze heeren, die alles zien door de beslagen glazen van hun politieke bril?

Het is slechts een voorbeeld uit vele. Niets deugt er en hééft gedeugd.

Met deze verblinde, kortzichtige nationalist heeft Dr. Van Mook nu reeds maanden lang besprekingen gevoerd en met veel tam-tam vol optimistische geluiden is hij naar Holland gekomen om, naar men verwacht, tot definitieve resultaten te komen. Dr. Van Mook heeft laten weten, dat de onlangs tot stand gekomen Indo-Chinesche oplossing zoo aantrekkelijk is, maar hij schijnt te vergeten, dat de situatie in Indo-China een geheel andere is en dat de verhouding van Frankrijk tot de deelen die in de oplossing betrokken zijn, niét te vergelijken is met de Nederlandsche verhoudingen.

De gang van zaken blijft uiterst onbevredigend. Met den besten wil kan men geen vertrouwen hebben in de wijze waarop de heer Van Mook de primaire belangen van het Koninkrijk dient. Zoolang er geen „open kaart” wordt gespeeld, is het moeilijk gepreciseerd de fouten aan te wijzen in zijn „beleid”, — een grondfout in ieder geval is het, dat hij niet met andere en betere nationalist en dan Sjahrir en consorten van het eerste begin af contacten heeft gezocht. Wanneer nu of straks op de „Hooge Veluwe” de kaarten mochten worden opgelegd, dan vreezen wij, dat er reeds te veel beloften en concessies zullen zijn gedaan, die niet kunnen worden nagekomen. Van Mook's miskennis van de werkelijkheid komt dan in een geheel ander daglicht te staan. Als er van daglicht nog sprake kan zijn.....

De B 25, die ons van Menado via Balikpapan, Makassar en Bali naar Batavia brengt, is het vliegtuig van den legercommandant, lt.-gen. Spoor, die in gezelschap van den waarnemend directeur B.B., dr. Hoven, en andere autoriteiten een bezoek aan de juist tot inkeer gekomen Minahasa heeft gebracht. De generaal sprak in zijn rede tot de troepen te Menado van „werkelijke en vermeende grieven” in de Minahasa. Dadelijk nadat de voormalige Nefis-directeur, die na de capitulatie van Ned.-Indië nog als kapitein in Australië kwam en wiens benoeming tot legercommandant unaniem werd toegejuicht door wie hem kende, zijn nieuwe functie had aanvaard, heeft hij zich gehaast aan die „werkelijke grieven” tegemoet te komen zooveel in zijn vermogen lag. Een oorlogstoeslag van 50%, volledige gelijkstelling in alle opzichten van Indonesische met Europeesche militairen, correctie van de positie der beroepssergeanten, die tegenover de reservisten in het nadeel verkeerden; deze maatregelen vooral hieven veel verklaarbare ontevredenheid op.

Voor een deel had de slechte stemming van de Minahasa andere dan militaire oorzaken. Allerlei omstandigheden hadden tot gevolg, dat de levensmiddelenvoorziening van dit gebied en ook de invoer van andere goederen voortdurend haperden, zoodat b.v. de „zwarte” rijstprijzen tusschen de f 1,50 en f 2,50 per liter lagen tegen f 0,16 officieel; maar de bevolking kon deze distributierijst niet koopen, alleen het Nica-personeel. Dat was een groote grief: al wat aan goederen te verdeelen viel ging in de eerste plaats — en wegens de kleine hoeveelheden vaak tevens in de laatste plaats — naar degenen, die in dienst van

de Nica stonden, Europeanen en Minahassers. De gewone tani (boer) kwam niet in aanmerking. De verdeling geschiedde daarenboven centraal, niet via de districtshoofden, die zeer wel beseften, dat — wellicht niet ongemotiveerde — twijfel aan hun onkreukbaarheid hierachter stak.

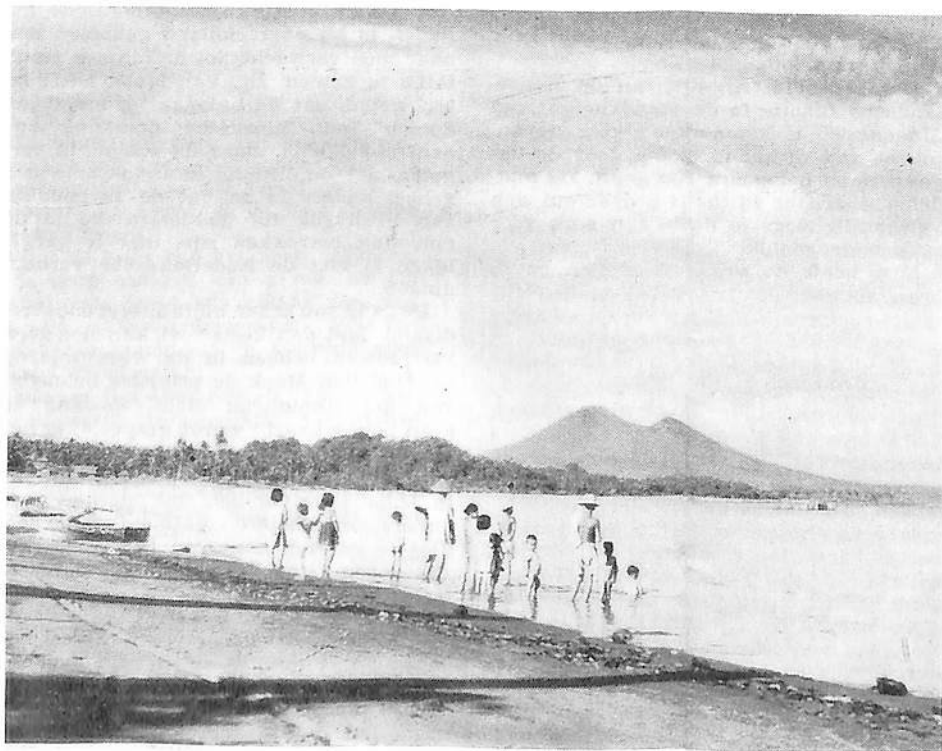
De Minahassische medicus dr. Tumbalaka, lt.-kol. in het Indische leger, die tijdens den oorlog aan het krankzinnigengesticht te Zuidlaren (Dr.) verbonden was en zeer actief optrad in de ondergrondse, hoewel hij de zestig al ruimschoots gepasseerd is, verklaarde tijdens een bespreking: „De Nederlanders zijn nog niet rijp voor de rede van de Koningin.” Ook dit is een zeer belangrijk punt, vooral voor de leidende groep, die de Nica verwijt niet terstond na de bevrijding stappen te hebben ondernomen om de toezeggingen van de Koningin, die in de Minahasa grooten indruk hebben gemaakt, in daden om te zetten. De Nica, aldus deze teleurgestelden, bedisselde alles zelf, raadpleegde ons niet eens, laat staan dat wij gelegenheid kregen om zelf onze zaken te regelen. Hier tegen kan de Nica aanvoeren, dat de tijd ook wel erg kort is geweest, dat immers al overleg gaande was met het „Comité van Advies”, het voormalige „Comité van Initiatief”, opgericht in December j.l., en dat de eerste tijd na de bevrijding veel weg had van een noodtoestand, die inspanning van alle ervaren krachten volgens de beproefde werkwijze eischte en geen experimenten met nieuwe bestuursvormen gedoogde, zelfs geen tijdrovend overleg. Hoe dit ook zij, onder de intellectueelen en leiders heerschte onmiskenbaar ontmoediging, deels ten gevolge van grieven tegen personen. „De

Nederlanders hebben naar het beste, loyaalste deel van Indonesië niet hun beste menschen gezonden”, zei een voor-aanstaand Minahasser mij dezer dagen. Daarbij kwam, dat de bezettingstijd de bevolking zwaar had beproefd: van de 300.000 inwoners werden er 2500 door den Jap afgemaakt, afgezien van de duizenden, die door honger en gebrek omkwamen. Een sfeer van nervositeit en angst was blijven bestaan, ook omdat men niet wist hoe de Nederlanders de tijdens een bezetting onvermijdelijke medewerking met den vijand zouden beoordeelen. Toen een algemeen geacht districtshoofd, reeds gepensionneerd, op zeker oogeblik van huis werd gehaald om advies uit te brengen aan dr. Hoven — bij een vorig bezoek — nam hij afscheid van zijn gezin met de gedachte, dat hij wel gearresteerd zou worden. Anderzijds waren ook de Nederlanders niet volkomen gaaf uit de interneering gekomen.

Toen dan ook de soldaten hun „sigarettenopstand” begonnen en pressie op de politieke leiders oefenden, zwichtte de meerderheid aanvankelijk voor het voldoende feit. Het volk heeft echter in zijn breede lagen nooit iets voor de rebellie gevoeld, het was passief of bleef trouw aan de Koningin. Toen ergens in een dorp de roodwitte vlag werd geheschen, riep een kind: „Pappie, die vlag is niet af!” Alle omstanders lachten. Van Nederlandsche zijde zou overigens gerust wat meer gebruik gemaakt kunnen worden van de magie, waarmee de persoon van Koningin Wilhelmina in vele deelen van Indonesië omgeven is. Maar wij hebben helaas nog geen kans gezien om honderdduizenden portretten van vorstin en koninklijke familie onder de bevolking te verspreiden en zoo het Nederlandsche prestige te versterken.

Weldra doorzagen de voiksleiders de bedoelingen der opruiers en onderkenden het hopelooze van de situatie. Ook onder de soldaten teekende zich een kentering af, die de loyaal-gezinden versterkte: het rantsoen van vroeger verschilde van dat van nu nog meer dan de vlaggen, en alleen de leiders werden duchtig voorzien uit de goedangs. (Maar de administratie werd keurig bijgehouden en zelfs maakten de roodwitten een magazijnsinventaris op, waartoe de Nigieo nog geen kans had gezien, naar mij verteld werd). Bij dit alles kwam de invloed der talrijke „gepasporteerden”, gepensionneerde militairen, die vóór de muiten den troepencommandant al gewaarschuwd hadden, dat er iets broeide en hem verzochten in een soort burgerwacht verenigd en bewapend te worden, hetgeen niet geschiedde. De intellectueelen ten slotte vroegen zich af, of soms een sergeant-majoor en een fourier hun leiders moesten zijn.

De leiding van de tegenactie kwam toen in handen van den inmiddels vermaard geworden kapitein Kaseger, die overigens nog niet geheel hersteld was van de mishandelingen, hem door de Jappen aangedaan. Zoo kwam het triomfantelijke einde: in de Minahasa was een opstand ontstaan, de Minahasa herstelde het wettig gezag. Toen de „Piet

Op het strand van Kema ((Minahasa).

Hein" in zicht kwam, wapperde de Nederlandsche driekleur al.

De toekomst? Generaal Spoor heeft straf voor de opstandelingen en voor eventuele tekortkomingen van Nederlandsche officieren in het vooruitzicht gesteld alsmede belooning van bijzondere bliken van beleid en trouw. Voorts zal het land spoedig gezuiverd worden van enkele gewapende deserteurs en pemoeda's. Maar als belangrijkste taak noemden dr. Hoven en de nieuwe Conica, kol. Oberman, die de ongeschikt gebleken Nica-officieren zullen vervangen door anderen, de politieke zuivering van de Minahasa, waarbij niet alleen het gedrag tijdens de miterij, maar ook de houding onder de Japansche bezetting beoordeeld zullen worden, hetgeen een wensch der bevolking is. Deze zuivering moeten leiders

en bevolking binnen enkele weken tot stand brengen. (Menig bewoner van de Lage Landen zal het betreuren, dat men daar niet denzelfden spoed betracht heeft bij deze zaak).

Dan breekt het oogenblik aan, waarop de regeering met voorstellen voor bestuursreorganisatie zal komen. Dr. Hoven stond op het punt van Makassar naar Menado te vliegen, toen de miterij uitbrak. Hij wilde den hoofden voorstellen, dat zij een door henzelf te bepalen aantal volksvertegenwoordigers zouden kiezen volgens een stelsel, dat zij zelf zouden ontwerpen. Zoo kon men geraken tot een lichaam, in staat om de Minahasa te besturen. De tijd zal leeren of de jongste gebeurtenissen in deze regeeringsplannen wijziging hebben gebracht. 18-3-1946. VIATOR.

De bende rampokkers op den heuvel moet hiervan danig geschrokken zijn, want toen onze troepen ter plaatse kwamen, vonden deze de stelling geheel verlaten. In der haast achtergelaten voedselvoorraden benevens een complete telefooncentrale vielen hierbij in onze handen. Het terrein werd daarop grondig van kwaadwilligen gezuiverd.

Hoe effectief de kanonnade geweest is, blijkt wel uit het feit, dat volgens verkregen inlichtingen de rebellenleider met zijn lijfwacht van vier man genoodzaakt was zich gedurende twee dagen zonder voedsel in een grot verborgen te houden.

Tenslotte werd nog een tweede groep van 78 gijzelaars bevrijd en door het oorlogsschip aan boord genomen.

Terwijl wij den commandant ten afscheid de hand drukken, valt ons oog op het suggestieve motto, dat in forsche letters boven zijn bureau prijkt en dat luidt: „Drive on! There is an eternity of rest to follow!” Een woord, dat het leven van dezen Hollandschen zeeman kenmerkt. Een inspiratie, welke de herinnering in zich draagt aan de lang voorbij gegaane dagen van schout-bij-nacht Willem van der Zaan, die in het midden der 17de eeuw met eere onze vlag in den strijd voerde.

Actie op Banka

Hr. Ms. „Willem van der Zaan" na volbrachte opdracht teruggekeerd

De stilte van den Zondagmorgen ligt over Priok wanneer het lage, grijze silhouet van Hr. Ms. „Willem van der Zaan" de haven binnen loopt, na in samenwerking met het Leger aan de recente actie op Banka te hebben deelgenomen. Reeds werd telegrafisch gemeld, dat hierbij twee groepen gijzelaars uit handen der extremisten werden bevrijd. Zoodra de mijnlegger gemeerd ligt, komen wij aan boord om hieromtrent nadere bijzonderheden te vernemen.

De commandant, de luitenant ter zee der 1ste klasse Van Miert, heft afwerend de hand op wanneer wij over die gijzelaars beginnen. „Die eer komt het Leger toe, waarmede wij op de prettigste wijze hebben samengewerkt", zegt hij. „Wij hebben alleen maar een beetje geholpen de stellingen van de extremisten te beschieten, dat is alles".

Aan de hand van het scheepsjournaal verstrekt de eerste officier, de luitenant ter zee der 1ste klasse J. B. Reiche, vervolgens de gevraagde bijzonderheden.

Dinsdag 26 Februari te Koba aangekomen, werd een sloep gestreken, om met den staf van den Nederlandschen troepencommandant, den luitenant-kolonel Van Gulik, de te voeren actie te bespreken. Blijkens inlichtingen van het Leger hadden ongeveer driehonderd gewapende kwaadwilligen zich in de omgeving van Tandjong-Berikat genesteld.

Ter versterking van de ter plaatse aanwezige troepen ging de „Van der Zaan" vooraf drie brigades marechaussees onder commando van den vaandrig Oranje uit Tandjong-Pandan halen. Op 1 Maart werden deze troepen bij daglicht geland, op een plaats ongeveer 1 mijl afstand van den vuurtoren van Tandjong-Berikat gelegen.

Tijdens deze landing werd door de opstandelingen vanaf een heuvel geweervuur afgegeven, dat merkwaardigerwijze niet op de landingsdivisie was gericht, doch op het duizend meter verder gelegen oorlogsschip, en dus geheel zonder uitwerking bleef.

Nadat de heuvel met de 40 mm pomps onder handen was genomen, was alle tegenstand gebroken en kon de landing zonder moeilijkheden voortgang hebben. Hierbij werd een dertigtal gijzelaars

bevrijd, meerendeels Chineezen en eenige Indonesiërs. Inmiddels patrouilleerde de mijnlegger langs de kust om eventuele exfiltratie — het ontkomen van rebellen naar buiten Banka gelegen gebied — te beletten.

De overweging, dat bestorming van het op een rotsachtigen heuvel gelegen hoofdweerstandspunt der opstandelingen aan onze zijde vrij veel menschenlevens dreigde te zullen kosten, leidde tot het besluit om vooraf de stellingen der extremisten te bombarderen.

Het woord was aan het scheepsgeschut van Hr. Ms. „Willem van der Zaan", een kernachtig woord, dat aan gene zijde niet kon worden misverstaan. In totaal werden zes-en-veertig 12 cm. projectielen, benevens tweehonderdveertig 40 mm granaatjes op de rotswoestenij afgevuurd.

Abonnementsgeld

2e kwartaal 1946

Wij verzoeken onzen abonné's het abonnementsgeld voor het tweede kwartaal 1946 op onze postgirorekening No. 85369 te willen doen overschrijven.

Over de abonnementsgelden, welke ná 25 April a.s. nog niet door ons zijn ontvangen, zal per postkwitantie worden beschikt, verhoogd met 15 cent incassokosten.

De Administratie.

Seaforth Highlanders in actie.

„Oost en West” op de „Hooge Veluwe”

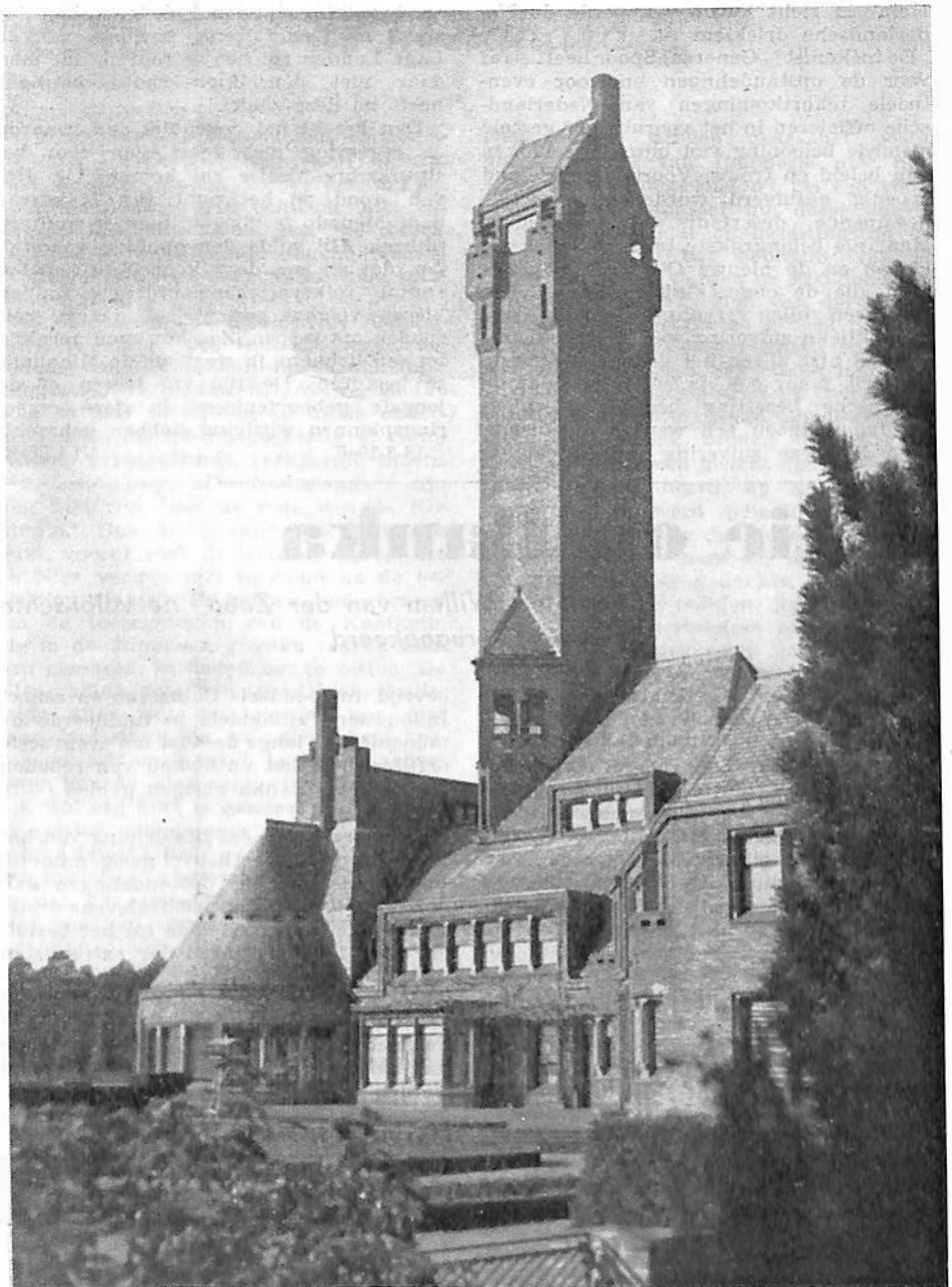

Dr. VAN MOOK

Luit. Gouv. Gen. van Ned. Indië.

Van Batavia naar Hoenderlo

Dinsdag 9 April j.l. werden de in Batavia afgebroken besprekingen voortgezet in het jachtslot St. Hubertus op het prachtige landgoed „De Hooge Veluwe” bij Hoenderloo, waar Dr. Van Mook met zijn raadgevers samenkwam met de met hetzelfde toestel aangekomen vertegenwoordigers van de republiek-Soekarno. Op dit laatste leggen wij den nadruk. Sjahrir moge een nog zoo gematigde houding aannemen, dit neemt het feit niet weg, dat hij optreedt in opdracht van Soekarno, den oorlogsmisdadiger, die duizenden „Indonesiërs” door middel van de Japansche overheerschers den dood heeft doen injagen. Met Dr. Van Mook zijn echter ook meegekomen drie vertegenwoordigers van de nationalistische

Het jachtslot St. Hubertus op de „Hooge Veluwe”, waar de besprekingen over de toekomstige status van Nederlandsch-Indië plaats vinden.

beweging op Java, die er prijs op stellen zelf hun inzichten aan de Nederlandsche regeering uiteen te zetten. Men weet, dat ook Sir Archibald Clark Kerr in Den Haag is geweest, — nauwelijks twee dagen. De Nederlandsche regeering heeft reeds vóór zijn aankomst uiting gegeven aan haar groote erkentelijkheid voor wat Sir Archibald in het belang van een goeden gang van zaken heeft gedaan.

In het jachtslot St. Hubertus, het indrukwekkende, architectonisch schitterende kasteel in de Veluwsche bosschen, zijn „Oost” en „West” dus bijeengekomen in een uiterst belangrijke fase van de besprekingen. Een verandering van decor, die even verrassend als indrukwek-

kend is.

Duizenden in den lande kennen van hun zomersche vacantiereizen het mooi gelegen Hoenderloo op de Veluwe. De Veluwe is hier rijk aan natuurschoon, met een verwonderlijke afwisseling, hier prachtige bosschen, daar uitgestrekte heidevelden, ginds onderbroken door zandverstuivingen, terwijl de overal verspreide heuvels uitzichten opleveren van verrassende schoonheid.

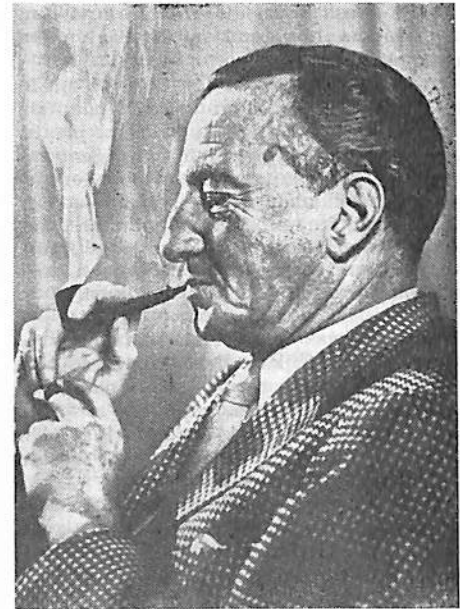
Hoenderloo ligt in de onmiddellijke nabijheid van het Nationale Park „De Hooge Veluwe”, waar het bekende rijksmuseum Kröller-Müller met zijn rijke kunstschaten talloze bezoekers trok.

Hier, te midden van prachtige bos-

Een van de prachtige lanen in het nationale park „De Hooge Veluwe”.

schen en heidevelden, werd een nieuwe fase der onderhandelingen tusschen „Oost” en „West” ingeluid. Of deze omgeving van schoonheid en rust een heilzamen invloed heeft uitgeoefend, moet worden afgewacht. Op het oogenblik, dat wij dit schrijven, is nog niets bekend omtrent tastbare resultaten, welke bereikt zouden zijn.

Sir Archibald Clark Kerr.

Sir Archibald Clark Kerr, thans lord Inverchapel, is Dinsdagavond naar Londen vertrokken om de besprekingen tusschen de ministers Atlee en Schermerhorn ten aanzien van Nederlandsch-Indië voor te bereiden. Lord Inverchapel zal, na een welverdiende rust in zijn vaderland, eind Mei naar Washington vertrekken om daar zijn plaats als gezant in te nemen.

Van de Redactietafel

Bij J. B. Wolters, Groningen-Batavia, is de tweede druk verschenen van „Het „misbruik van recht” en de vrijheid”, de monumentale rede, uitgesproken door Mr. J. Eggens op den 17den herdenkingsdag van de stichting der Rechtshoogeschool te Batavia, 28 October 1941.

Bij denzelfden uitgever verscheen een tweede druk van „Modern Maleisch zakelijk proza”, uitgekozen en voorzien van een aanvullende woordenlijst door Dr. C. Hooykaas. De verschijning van dezen 2den druk bewijst hoe de belangstelling voor het hoogstaande moderne Maleisch in steeds ruimeren kring toe-

neemt, hetgeen een gelukkig verschijnsel is en zeker ook belangrijk voor de verdieping der gevoelens van wederzijdsche waardeering.

Als uitgave van het Bureau voor Statistiek en Voorlichting der Gemeente 's-Gravenhage is verschenen Nr. 1 1946 der „Mededeelingen”, een uitgave die tot een boeiend en zeer interessant en rijk gedocumenteerd boekwerk is geworden met fraaie illustraties, vooral betreffende de vernielingen in de stad. Men kan zich ten raadhuize op dit mooie tijdschrift abonneren; men ontvangt dan geregeld in smaakvollen en overzichtel-

lijken opmaak een schat van gemeentelijke gegevens.

Het „Economisch Weekblad voor Nederlandsch-Indië” is opnieuw verschenen, het oude bekende orgaan van het Indische Departement van Economische Zaken. Deze voortzetting van het „Economisch Weekblad” is een belangrijk en duidelijk begin van reconstructie. De eerste drie hier ontvangen nummers zien er zeer goed verzorgd uit en brengen een schat van economische gegevens. Men kan hier ter stede het weekblad raadplegen in de leeszaal van E. V., Bezuidenhout 95, Den Haag.

Het drama van

Kertosono

Nadat het eskader van schout bij nacht Doorman in de Javazee strijdend was ten onder gegaan in een verbeterde poging om 's vijands stormloop op onze kusten te breken, voltrokken de daaropvolgende dramatische gebeurtenissen zich met de beslistheid van een verpletterende calamiteit.

In den nacht van 28 Februari op 1 Maart 1942 werden gelijktijdig op een drietal punten van Java's Noordkust de landingen ingezet. Als snelle schaduwen stroomden gele gestalten in grooten getale de dessa's van dit vredige land binnen, onrust brengend in de harten, en armoede in de huizen.

In Oost-Java rukte de vijand op in de richting van Blora en Tjepoe. Bij Kali Porrong vond een treffen plaats. Onze stelling was noordelijk van genoemde rivier gelegen; door den loop der gebeurtenissen naderde de vijand echter vanuit het zuiden. De commandant der 3de divisie, de generaal-majoor Ilgen, trok in de richting van Pasoeroean, met het doel vanuit Oost-Java guerilla te voeren.

Doch al was bij den slag in de Javazee het belangrijkste deel van Hare Majesteit's oorlogsschepen ten onder gegaan, in de slot-phase van den strijd te land zou de Koninklijke Marine zich evenmin onbetuigd laten: het laatste woord was aan de mariniers!

Immers, het is één der tradities waaraan dit tweehonderdachtig jaar oude korps zoo rijk is, en welke onze zeesoldaten als een erfgoed van hun voorgangers uit vroeger eeuwen hebben meegekregen, om den vijand aan den strot te komen „met het dolkmes onder het geweer“.

Overeenkomstig deze traditie voerde nabij Djombang de luitenant-kolonel der mariniers Roelofsen het onder zijn bevelen staande Marine-Bataljon in den strijd. Koel en verbeterd heeft deze handvol dapperen standgehouden tegen een overmacht van binnenstroomende Japaners, voordat het doek viel na de laatste acte der kortstondige worsteling om Java.

Het verhaal van hun daden, dat een nieuwe bladzijde vult in de krijgsgeschiedenis der Mariniers, zal eenmaal te rechter plaats worden gedaan. Heden, — aldus een verslag, dat wij van den Marine Voorlichtingsdienst ontvingen, — willen wij de mannen herdenken, die in handen van een eerloozen vijand gevallen, in koelen bloede op beestachtige wijze werden vermoord.

Hiertoe vergezellen wij in gedachte de kleine groep, bestaande uit een sectie mariniers ter sterkte van ongeveer 24 man onder commando van den sergeant-majoor der mariniers De Vos, welke zich in den nacht van 4 op 5 Maart 1942 van Soerabaja naar Djombang begaf, ten einde zich aldaar onder de bevelen van overste Roelofsen te stellen.

Onderweg werd de gemotoriseerde colonne opgehouden door een vijandelijken luchtaanval. Japansche vliegtuigen strooïden hun bommenlast uit boven dit geëeselde en uiteen gereten land, dat zijn leed scheen uit te kermen over de in den oorlog verschroeide aarde.

De auto's stoppen langs den weg; onverwijd dekking zoeken in de nabu-

rige kampongs was het eenige wat zij doen konden. Daar kwamen de vijandelijke kisten overvliegen in volmaakte V-formatie, rustig en ongehinderd, als gold het een paradevlucht op 's keizers verjaardag. Geen jager hadden wij hier nog in de lucht: onze Luchtmacht had practisch al haar jachtvliegers reeds ingeverd in den strijd om Nederlandsch-Indië.

Er was een vreemdsoortig geraas, dat weldra overging in een huilend fluiten. Dan trilde de aarde, bevend van toorn over de schennende menschenhand, die haar deed opschrikken uit haar geheiligde rust en haar doorwoelde met metersdiep doordringende bomscherven.

Intusschen was de in het terrein verspreide troep in contact met den vijand gekomen, die zich allerwege in de omgeving had genesteld. Onder hevig mortier- en mitrailleurvuur verzamelde zich een kleine groep, ter schatting ongeveer twaalf man: de sergeant-majoor De Vos, de sergeant adelborst Dunki Jacobs, de korporaal-adelborst Schoenzetter, de sergeant Vijlbrief en eenige anderen.

Gezamenlijk trachtten zij naar Djombang terug te keeren, doch werden omstreeks 13.00 uur door de Japaners omsingeld en gevangen genomen. Bij de korte worsteling, die hieraan voorafging, werd de marinier 2de klasse Kattenburg door een bajonetsteek gewond, hetgeen echter geen beletsel opleverde om verder mee te gaan.

Met de handen op den rug gebonden, werden de gevangenen in een sawah gedeponeerd onder bewaking van twee Japansche soldaten, die aanstonds van de gelegenheid gebruik maakten om hen van alles te berooven.

Bij het aanbreken van den dag — het was inmiddels 6 Maart geworden — werden zij naar den weg gevoerd en op een rij opgesteld. Nadat hen was geboden recht vooruit te blijven kijken, werden zij één voor één door met geweer en ba-

jonet gewapende Japaners weggevoerd naar een op ongeveer tien meter afstand terzijde van den weg gelegen plaats.

De achterblijvenden konden niet zien, doch des te beter het drama hooren, dat zich daar afspeelde. De weerlooze slachtoffers werden met bajonetsteken afgemaakt, hoofden werden afgeslagen, alles onder geschreeuw en gekerm. Af en toe viel er een geweerschot.

Wat er omging bij degenen, die op den weg machteloos hun vreeselijk lot stonden af te wachten, laat zich met geen woorden beschrijven. Met verlamdende zekerheid naderde voor ieder op de beurt het laatste oogenblik: stuk voor stuk zagen zij hun kameraden verdwijnen.

Tenslotte bleven de adelborsten Dunki Jacobs en Schoenzetter tezamen met sergeant Vijlbrief over. Sergeant-majoor De Vos had gevangenneming weten te ontkomen. *De Japaners keerden terug en hun bebloede wapens afvegende, wierpen zij het overgebleven drietal de bloederige stukjes vleesch van hun vermoorde kameraden in het gezicht.*

Meegenomen naar een spoorbrug in de buurt van Kertosono, werden ze voor twee Japansche officieren geleid, een 1ste luitenant en vermoedelijk een tolk, die hun een verhoor afnamen.

Het eerst was de adelborst Dunki Jacobs aan de beurt, die onbarmhartig met een sabelschede werd geslagen om dat hij niet de gewenschte inlichtingen verstrekke.

Daarop kwam sergeant Vijlbrief onder het mes, wien onder de bedreiging van doodschieten en het toedienen van slagen vragen werden gesteld omtrent troepensterkte enz. Uiteraard bleef ook hij het gewenschte antwoord schuldig.

Tenslotte werd de korporaal-adelborst Schoenzetter op dezelfde wijze behandeld.

Na afloop van het verhoor werden zij met de armen zoo stijf aan elkaar ge-

Ex-geïnterneerden liefderijk in het Ursuline-klooster te Bandoeng opgenomen.

bonden, dat de bloedsomloop ernstig werd gestoord. Vervolgens werden zij hardhandig op een vechtwagen gesmeten, welke in troepenverband in de richting van Soerabaja reed. Telkens wanneer zij zich even verroerden om hun ongemakkelijk houding iets te verbeteren, werden zij geschopt en geslagen.

Des avonds werd gestopt en na eenigen tijd weer doorgereden. Zoo ging het gedurende twee schijnbaar eindeloze dagen, zonder dat zij iets te eten of te drinken kregen.

Op een gegeven oogenblik werden zij overgebracht naar een overdekte auto, welke hen naar de groote brug bij Modjokerto voerde. Hier werden zij uit het voertuig gesleept en ieder afzonderlijk aan de als wegversperring dienende, rechtopstaande spoorrails gebonden. De armen werden zoo hoog mogelijk opgetrokken. Zij werden onder bewaking van een Japanschen soldaat gesteld, die schopte en sloeg wanneer zij teekenen van vermoeidheid vertoonden. Dit gebeurde in den nacht van 7 op 8 Maart.

De Marine als voorbeeld

De Koninklijke Nederlandsche Marine past sinds jaar en dag een methode toe, die op ruimer schaal ten voorbeeld kan strekken. De Marine is namelijk een en dezelfde voor het geheele Koninkrijk, in tegenstelling tot het leger, en zij maakt daarvan gebruik om haar personeel beurteilungen in Nederland, in Nederlandsch-Indië en in de West te detacheren.

Nu gaat het hier minder om den organisatievorm dan om de werkwijze. Voor den oorlog is — terecht — uit den treure betoogd, dat de kennis van en de belangstelling voor Indië bedroevend was in Nederland. Stellig valt na den oorlog verhoogde belangstelling te constateeren, maar eerst omvangrijke voorlichting van het groote publiek en onderricht in allerhande Indische aangelegenheden op alle schooltypen zal wezenlijke verbetering kunnen brengen. Hetgeen hier voor Indië wordt betoogd, geldt uiteraard ook voor de West.

Indien evenwel straks de verhouding Nederland-Indië gewijzigd wordt in Nederland-Indonesië, moet er meer gebeuren. Onder de nieuwe omstandigheden worden aan beleid en inzicht van de Nederlanders in beide gebiedsdeelen veel hooger eischen gesteld dan voorheen. Om aan deze eischen te voldoen, kan het voorbeeld der marine van nut zijn, waarbij het aankomt op het beginsel.

Dit beginsel is tweeledig. In de eerste plaats houdt het in, dat allerlei functionarissen niet voor den dienst in Indië of Nederland worden bestemd, maar beurteilungen voor beide. In de tweede plaats, dat de betrokken functionaris zelf gelegenheid krijgt te beslissen, of hij voor korteren tijd — een à twee jaar — alleen naar Indië wil gaan, dan wel voor langeren tijd, b.v. drie of vier jaar, met medeneming van zijn gezin.

Vele deskundigen zullen ongetwijfeld de onuitvoerbaarheid van dit stelsel kunnen aantoonen. Maar ook het tegendeel, als zij willen. Aan allerhand opleidingen zal het noodige gewijzigd moeten worden: Maleisch zal op vele lesroosters dienen te verschijnen. Het treft gunstig, dat juist de onderwijshervorming ahangig is gemaakt.

Bij het aanbreken van den dag werden zij losgemaakt en in een dichtbijzijnde goedang geworpen. Hier kregen zij voor het eerst wat droge rijst te eten. Het eten ging echter heel moeilijk, want door het binden waren hun armen en handen vrijwel verlamd en krachteloos.

Kort daarna werden zij wederom op een auto geplaatst en naar Sidohardjo vervoerd, waar zij werden ondergebracht in een aan een groot plein gelegen gebouw, dat vermoedelijk het residentiekantoor geweest is.

Den nacht van 8 op 9 Maart brachten zij in dit gebouw door. Zij werden er opnieuw verhoord door een 1sten luitenant en een tolk. Vijfbrief getuigde, dat zijn verhoor een ware marteling was. De twee uren, welke het duurde, schenen een eeuwigheid. Ondanks de bedreiging met den dood en voortdurende mishandeling bleef hij zwijgen.

Den volgenden dag vertelde een Japanner hun omtrent de overgave. Zij werden naar Soerabaja vervoerd en op de Jaarmarkt aldaar gevangen gezet.

Het stelsel komt zeker in aanmerking voor het leger, tenminste voor het kader. Verder voor het onderwijs, van laag tot hoog. Belasting- en douanedeskundigen, politiemenschen, ingenieurs, medici, tandartsen, kortom de meeste categorieën van personen in overheidsdienst, kunnen wisselen; met medewerking van het bedrijfsleven handelsmensen, journalisten, zeevlieden enz. eveneens.

Het doet er niet toe, of de betrokkenen evenals bij de marine administratief in één dienstverband verenigd zijn met afwisselende detachering, dan wel met den overeenkomstigen tak van dienst worden geruild.

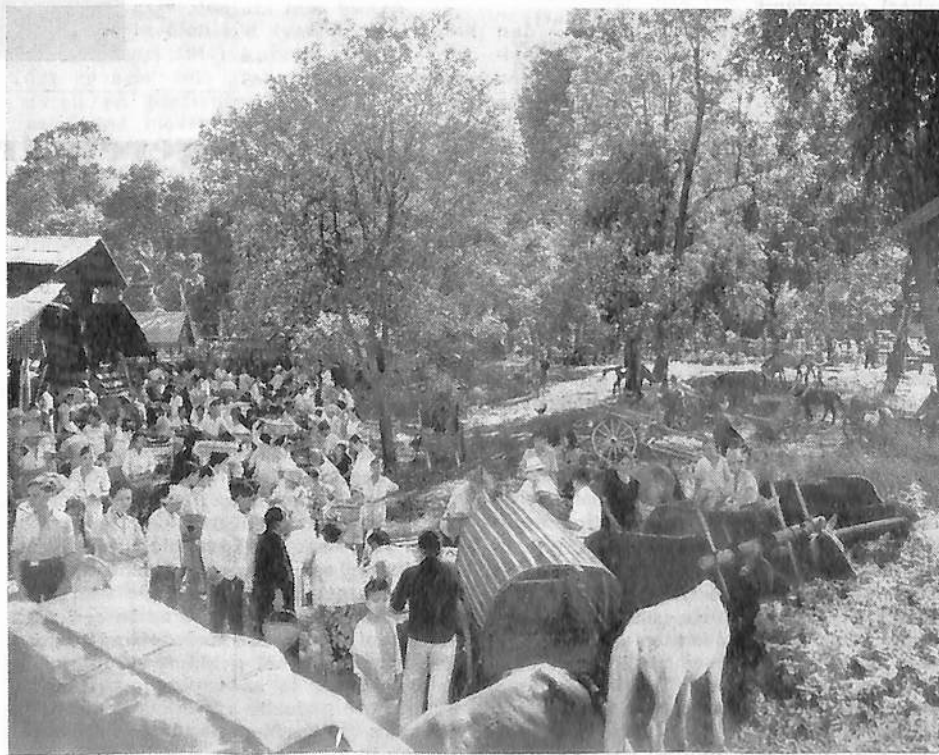
Van belang is het, dat op deze wijze velen in Nederland uit ervaring inzicht krijgen in de Indische toestanden en problemen, en dat omgekeerd de Indische

Nederlanders niet vervreemden van het moederland.

Er zijn nog andere overwegingen. Het Europeesche verlof — veelal acht maanden uit en thuis na zes jaar dienst — had vele bezwaren: zoowel diensttijd als verlof vielen vaak lang. De verbeterde vliegverbinding had bij velen al den wensch tot verkorting van beide doen ontstaan. Talrijker luchtverbindingen in Indië zelf bieden straks gelegenheid om jaarlijks eenige vacantieweken in een koel klimaat door te brengen. Na uiterlijk vier jaar — bij voorbeeld — repatriëert men en gaat in Nederland aan het werk. Vier jaar later herhaalt de geschiedenis zich in omgekeerde richting, met inachtneming van de gezinsregeling.

Een nadeel van een Indische carrière achtten sommigen de omstandigheid, dat men in de kracht van zijn leven werd gepensionneerd en soms veel moeite had om in Nederland geschikte bezigheid te vinden. Dit bezwaar zou thans komen te vervallen. Te verwachten valt immers, dat voor verreweg de meeste takken van dienst veel meer Nederlandsch personeel in Nederland noodig is dan in Indië. De uitwisseling kan dus beperkt worden tot een bepaalde leeftijdsgroep en voorts behoeft het verblijf in Indië niet gelijk van duur te zijn aan dat in Nederland, al naar gelang de getalsverhoudingen in elken tak van dienst. De ouderen zijn permanent in Nederland werkzaam, hetgeen voor het Indische gouvernement een niet onbelangrijke verlichting van pensioenlasten meebrengt. Tevens zien de betrokkenen hun salaris niet slinken tot een pensioen op een tijdstip, dat veler gezinslasten het maximum bereiken.

Als Nederland ook met „Indonesië“ den band wil handhaven, zal het zich in allerlei opzicht moeten aanpassen. Een der middelen daartoe kan deze personeelwisseling vormen, al zal de toepassing van het beginsel velerlei moeilijkheden meebrengen. VIATOR.

Pasar (markt) te Tomohon (Celebes).

Dansen

in Javaanschen

stijl

Optreden van
Surya Thirta in Diligentia

De danseres Surya Thirta noemt haar kunst geïnspireerd op Hindoe-Javaansche motieven en danstechniek. Met deze omschrijving geeft zij tevens als doelstelling te kennen, dat nabootsing van den Javaanschen dans door den Europeaan moet worden vermeden, wat natuurlijk heel juist is. Men treedt nu eenmaal niet straffeloos in een andere cultuur onder aflegging van de eigen psyche: in dat geval worden vrijwel altijd beide ontzield. De kunst, die ontstaat uit innerlijken drang, is nog altijd de zuiverste. Maar zich inspireeren op een vreemden kunstvorm en daaruit iets eigens putten, iets scheppen, kan zelfs aanleiding zijn tot de verwerkelijking van grootsche nieuwe vormen. De componist Debussy kwam tot zijn melodische vondsten door het luisteren naar de gamelan, doch men zal in zijn werk tevergeefs ook maar één enkele Javaansche pélog- of sléndrotoonreeks zoeken. Hij copieerde niets. Dit doet Surya Thirta helaas wel. Na het aanvaarden van haar ter inleiding gesproken toelichting, waarin zij haar dansen slechts de inspiratie van de Hindoe-Javaansche danskunst toekent, is men niet weinig verbaasd te ontdekken, dat zij de oorspronkelijke gebaren en de Javaansche been- en voetplastiek naar het uiterlijk geheel overneemt.

Is deze stap eenmaal gedaan, dan staat men voor de keus verder te copieeren of aan vreemde stijlmiddelen een nieuwe expressie te geven. Surya Thirta verkiest dit laatste, wat gevaarlijk is. De vormen verliezen dan allicht hun verband en dat gebeurt dan ook in haar dansen. Mogelijk hierdoor en mede door een niet volledig beseffen van het homogene karakter van den Javaanschen stijl, die wel naar Hindoe-oorsprong is terug te voeren, maar die heden ten dage een gesloten en onscheidbaar beeld vormt, mengt zij elementen op weinig verantwoorde wijze door elkaar. In haar expressie is Surya Thirta veelal de bedòjò of de serimpi, maar af en toe krijgt het Hindoe-element een veel te nadrukkelijk accent en is zij plotseling de Voor-Indische bajadère. Daartusschendoor wordt de expressie ook wel eens Semitisch: de woedend-radelooze armheffingen in den dans „Ratoe Lôrò Kidoel” (waarom dubbel op? de Zuidzee-godin heet Ratoe Kidoel of Lôrò Kidoel) waren dat zeer zeker. Volkomen Europeesch was sommig voetwerk in denzelfden dans, zoodat hier in het geheel geen stylistische eenheid kon worden bereikt.

Men kan deze kunstzinnige mislukking betreuren, omdat de doelstelling zoo juist was geformuleerd, omdat het resultaat zulk een geheel verkeerd beeld geeft van de Javaansche kunst en door zijn na-

bootsende factuur afbreuk doet aan de qualiteiten van een danseres, die blijkens haar verrichtingen zich niet alleen met liefde aan haar onderwerp heeft gewijd, maar die zich ook de techniek heeft meester gemaakt. Het leidde haar, wat uitdrukking en bezinning aangaat, tot bitter weinig waardevels.

Surya Thirta danste op muziek van een klein slagensemble, bestaande uit een kendang, een saron en twee hangende gongs. Vermeld werd, dat geen oorspronkelijke Javaansche muziek werd gespeeld, maar eigen composities. Zij vestigden denzelfden indruk als de dan-

sen: geen nabootsing in haar geheel maar een gebruikmaking van traditioneele motieven. De melodievoerende saron was een instrument in pélog-stemming, maar voor den dans „Sri” werd getracht er een melodie in het essentieel andere sléndro-toongeslacht op te spelen. Misschien onbewust? Aan het werk van den kendangbespeler was te hooren, dat de Javaansche tromrhythmen, hun schaakeering en beweging niet in volle betekenis tot hem waren doorgedrongen.

De danseres oogstte veel applaus en een schat van bloemen.

WILL G. GILBERT.

De danseres Surya Thirta: een Europeesche in Indië te Tegal geboren en daar tot haar 18e jaar gebleven. Zij koos haar kunstnaam, die in het Balineesch „feu sacré” beteekent, omdat deze een weerspiegeling is van al datgene, wat zij in haar dramatische danskunst, of juist ter uitgedrukt, in haar rhythmisch gebarenspeel, in haar geïnspireerde uitbeelding van het gegeven door mimiek, gezichtsexpressie, handen- en vingerspel, plastiek en dans op Hindoe-Javaansche en Hindoe-Balineesche motieven opgebouwd, tracht weer te geven.

Hulp aan gerepatricieerden uit Nederlandsch-Indië

Met de Nieuw-Amsterdam is deze week sinds de bevrijding, uit Indië de 25.000e passagier in Nederland aangekomen, en is derhalve thans ongeveer een derde van de verwachte 70.000 à 80.000 repatrieerenden in het Moederland aangekomen, van welk contingent het plaatselijk comité van de Stichting „Nederland helpt Indië” in Den Haag ongeveer 4500 menschen heeft weten onder te brengen.

Aangezien na de eerste spontane medewerking, die genoemd comité van de zijde van onze landgenooten mocht ondervinden, een belangrijke achteruitgang te constateeren valt, heeft de voorzitter, generaal-majoor H. Behrens in een persconferentie verzocht mededeeling te doen, dat nog zeer veel geld en steun noodig is om de nog te verwachten — voor het overgrootste gedeelte van alles beroofde — evacué's uit Nederlandsch-Indië van dienst te kunnen zijn. De heer Behrens wees erop, dat de gerepatricieerden, die niet bij familie en kennissen kunnen

worden ondergebracht, op allerlei wijzen moeten worden geholpen, en hoewel uiteraard geen complete inboedels ter beschikking kunnen worden gesteld, ziet het comité wel kans onzen landgenooten uit Indië een eenigszins dragelijk bestaan te verschaffen door verstrekking, behalve van onderhoudskosten, van het meest noodige meubilair en keukengerei. Maar voor den aankoop hiervan is uiteraard geld noodig. Wij hebben hier in Nederland te dien aanzien aan eereplicht te vervullen en brengen daarom met klem het gironummer 7112 van de Ned. Handel Mij. in herinnering, waarop ten name van vaker genoemd comité gelden kunnen worden gestort. Wie snel helpt, helpt dubbel!

Tenslotte nog de wellicht in deze tijden niet overbodige mededeeling, dat het financieele gedeelte van de actie „Nederland helpt Indië” onder controle staat van een bekend accountantskantoor.

Wat zich in midden-Java heeft afgespeeld

Rapporten uit de residentie Kedoe van een ooggetuige.

31 Augustus 1941: Openbaar Gehoor. De regent van Temanggoeng, als oudste regent der residentie, vertolkt de gevoelens der overige regenten, van de bevolking en van zich zelf. Hij spreekt groote waardeering uit voor het gevoerd beleid en belooft onwankelbaren trouw. Op dit Openbaar Gehoor zie ik verder den regent van Poerworedjo, lid van de Rotary. Ik ken hem intiem. Meermalen vertelde hij mij over zijn roemrijk geslacht en over zich zelf. Hij vertelde trotsch te zijn op zijn voorouders, allen in dienst vergrijsd en trouw aan Hare Majesteit. Hij zelf reeds regent gedurende vele jaren, trotsch op zijn positie van regent, trouw aan ons Gouvernement, met diepe afhankelijkheid aan zijn geëerbiedigde Vorstin.

Ook is daar de regent van Keboemen. Nog kort geleden heb ik, als notaris-vendumeester, in zijn Kaboepaten een meerdaagsche openbare verkooping gehouden, door hem feestelijk en aantrekkelijk georganiseerd. Verkocht werden vele veel gebruikte kopjes, schaaltes en andere gebruiksartikelen, ook zeer vele fraaie voorwerpen. De regent was zeer trotsch op zijn werk. Alle artikelen waren spontaan door de bevolking van zijn regentschap bijeen gebracht, zelfs de armen hadden bijgedragen. Een kleine opwekking, gegeven door den regent en zijn ambtenaren, was voldoende om de giften te doen toestroomen. Want de opbrengst was bestemd voor een heel goed doel: Hulp aan noodlijdend Nederland. De vendutie werd een groot succes. „Indonesiërs" en Europeanen in gezellig samen zijn kochten tegen hooge prijzen. De opbrengst was boven verwachting. Te recht was de regent trotsch op zijn mooi werk, want duidelijk bleek de trouw en hulpvaardigheid tot in de verste dessa van zijn regentschap.

En dan zijn daar op het Openbaar Gehoor de voorzitter van den Landraad, de oudste rechterlijke ambtenaar van „Indonesischen" landaard en zijn ambtenaar ter beschikking, en vele anderen, om hun trouw te betuigen.

De Jap laat zich gelden.

Op 6 Maart 1942 capitulatie van Midan-Java. Al onze ambtenaren bleven op hun post, totdat op 22 April de Europeesche ambtenaren gevangen worden genomen en geïnterneerd. Hoe nu? De „Indonesische" ambtenaren blijven gehandhaafd, zij vormen de schakel tusschen ons, overwonnenen, en den strengen overwinnaar. Zij zijn verplicht de bevelen van den Jap ten uitvoer te brengen, hoezeer zij dit misschien ook betreuren. Wij, op Magelang, hebben niet te klagen. De regent doet wat hij kan om ons lot te verzachten en zeer vele ambtenaren in Kedoe handelen als deze regent. Zij moeten dikwijls hard tegen ons zijn, de Jap eischt dit, wij begrijpen het en vergeven hen gaarne. Maar de regenten van Temanggoeng, Poerworedjo en Keboemen doen al het mogelijke om den Jap te behagen ten koste van den Europeaan. Hun optreden is „schofterig", hun eed van trouw lappen zij aan

hun laars, en de voorzitter van den Landraad biedt de Jappen een feest aan, hij juicht ze toe, en vernedert den Europeaan waar hij maar kan.

Deze ambtenaren, die bewijzen in hooge mate onbetrouwbaar te zijn, karakterloos, verraders, wreed en onmenselijk, zij vormen den kern van het Japansch-„Indonesische" bestuur. Zij werken mee aan de opvoeding der jeugd in haat tegen den Europeaan. En zij zijn de gezagsmensen in de Republiek „Indonesië".

Zoo groeit de groote groep van afvallige ambtenaren, die weten dat zij schuldig zijn, die bang zijn voor het rechtvaardige Nederlandsche gezag en die daarom alle krachten inspannen ons buiten Java te houden. Eigen belang en eigen behoud. En voor eigen behoud

Een tip van den sluier opgelicht Het eene bloedbad na het andere Moord en roof in Magelang

schreeuwen ook duizenden „merdeka", die braaf hebben mede gedaan aan moorden, plunderen, brandstichten, verkrachten, enz. En die nu in het bezit zijn van onze huizen, landerijen, kostbaarheden, enz.

Tot 24 November 1942 blijf ik mijn ambt uitoefenen, dan word ik geïnterneerd, eerst drie maanden te Poerworedjo, dan tot half Februari 1944 te Magelang. Mijn vrouw blijft vrij. Gedurende deze interneering hadden wij voortdurend een goed contact met buiten.

Ik heb in dien tijd (van 3 Maart 1942 tot Februari 1944) kunnen constateeren, dat er zeer vele „Indonesische" ambtenaren en particulieren waren, die ons welgezin bleven. Ik noemde reeds den regent van Magelang, maar zoo waren vele bestuursambtenaren. Ook op het bestuurskantoor was men behulpzaam. Ik kende verschillende vooraanstaande nationalist, was bevriend met hen en hun houding veranderde niet. Zij mochten niet met ons, Europeanen, spreken; Nederlandsch was verboden. Ik sprak er meerderen openlijk op straat aan in het Nederlandsch.

Gedurende deze interneering werden wij bewaakt door de politie. Er waren eenige anti-Europeanen bij, de groote meerderheid echter was op onze hand en hielp ons. Doch men was bang voor den Jap en zijn aanhang; er waren veel spionnen. Er was geen strooming „Los van Nederland", althans niet van betekenis. Ik sprak hierover met een vooraanstaanden nationalist. Zijn uitspraak luidde: „God beware ons voor een eigen regeering". In Februari 1944 werden wij overgebracht naar Kamp IV te Tjimahi, waar we van de buitenwereld werden afgesloten. Er was eenig contact met de heilho. Daar waren onhebbelijke, arrogante kerels bij en er waren er, die zeer vriendelijk optraden.

Dan, op 20 September 1945, ga ik te

rug als vrij man naar Magelang. De trein is tjokvol. Veel „Indonesiërs" met rood-wit. De stemming was zeer gemoeidelijk. In Magelang ontmoet ik mijn oude kennissen. Niettegenstaande 3½ jaar haat zaaien en belasteren en schimpen, enz., word ik overal hartelijk ontvangen. Ik heb diverse nationalistes gesproken, ik ben vaak op het politiebureau geweest. Men verwachtte den terugkeer van ons bestuur, en niet met wrok, doch met blijheid. Zeker, er was een sterke strooming ontstaan voor vrijheid, voor bevrijding, doch bevrijding van het Japansche juk. En dan was natuurlijk daarnaast de groep verraders, enz., die ik reeds hiervoor kenschetste, in aantal toegenomen, maar allen met elkaar toch maar een gering percentage. Indien zij met hun werkelijke aanhangers 5% der bevolking uitmaken, dan is dat veel. Doch zij kennen schreeuwen en propaganda maken. Zij hebben veel van de Japansche methoden geleerd. In Magelang hebben ze nog niet veel te vertellen, doch van begin October weren zij zich. De bezetting blijft steeds weg, en zij krijgen moed. „Comité Nationaal Indonesia" wordt gevestigd, enz. enz. Zoo ging het overal. De politie vraagt mij wanneer toch eindelijk het bezettingsleger komt, zij kan den toestand niet lang meer meester blijven. Eindelijk komt dan de Engelsche bezetting, een verademing. Ik was daar hoofd van de afdeling Roode Kruis Magelang, onder leiding van den heer Pluyter, die de overbrugging met de Rapwi vormde.

De Engelsche bezetting is er en er melden zich bij ons Roode Kruis eenige honderden „Indonesische" mannen en vrouwen. Zij zoeken werk. Ik vraag hun waarom zij niet naar het Indonesische Roode Kruis gaan. Het antwoord is, dat zij liever bij Europeanen werken, daar hebben zij het beter. De toestand in Magelang blijft nog rustig, althans uiterlijk.

De pemoeda's, die al opgetreden zijn vóór de Engelsche bezetting, hebben zich toen netjes gedragen. Eigenlijk leek het geheel veel op een operette. Na de bezetting verdwijnen zij weer van de straat.

Strijd om Magelang.

Op 31 October heeft de groote opmars plaats. Duizenden pemoeda's uit Djocja, Solo en andere plaatsen, gewapend met mitrailleurs, geweren en mortieren trekken met den trein en op vrachtauto's de stad binnen om de Engelsche bezetting, die slechts zwak is, te overvallen. Zij komen uit het zuiden, rukken op tot de aloon-aloon en stuiten dan op de Britsche bezetting. De Europeanen, die zich op straat vertoonden, worden gevangen genomen. De strijd duurt voort. Op 1 November wordt mijn gezin door de Magelangsche pemoeda's gevangen genomen en overgebracht naar de boei. Deze pemoeda's doen ons geen kwaad, zij zijn zeer gemoeidelijk. Alle in de zuidelijke stadshelft wonende Europeanen en Ambonneezen, en door hen verdachte „Indonesiërs" worden in de gevangenis opgesloten. Mijn menschen van het Roode Kruis worden NICA-menschen genoemd, zij worden afgeslacht; zoo zijn er zeven. Ik dank mijn leven aan het feit, dat de Magelangsche pemoeda's mij gevangen namen en da-

delijk opsloten. Als er in de gevangenis geroepen wordt, dat menschen van de Rapwi zich moeten melden, houd ik mijn mond. We zitten in een cel, bestemd voor 15 dwangarbeiders, met 50 man. De vrouwen zitten in andere cellen; 70 vrouwen en kinderen in één cel, bestemd voor 15.

Djocja-pemoeda's rennen in en uit, commando's,, groeten, merdeka's, enz. Het lijkt wel een Jappen-gedoe. De radio is aangezet, zoodanig, dat we het goed kunnen hooren. De omroepster schreeuwt hysterisch, dat ze alle Europeanen moeten afmaken, de pemoeda's schreeuwen: „merdeka”, enz. Zij rennen langs de cellen, schelden ons uit voor al wat leelijk is. Een slaat met zijn geweer door de tralies naar binnen op de gevangenen, die onder het raam zitten. Hij wil naar binnen, doch kan den sleutel niet krijgen; de cipier is zoek. Hij raast en neemt een handgranaat: „Bidden jullie, tuig, ik vernietig jullie allen”. Hij wordt op zij geduwd door een troep langs stormende kerels. Later is de cipier aanwezig. Eenige Ambonnezen worden uit de cel gehaald, en na verloop van tijd weer in een andere cel gesmeten, badend in hun bloed.

Op 2 November, 's avonds, is er wapenstilstand en op 3 November worden de vrouwen en kinderen, mede de mannen

van 60 en ouder, vrijgelaten. De Djocjache en andere vreemde pemoeda's zijn verdwenen. Wij blijven met 40 man in de cel. Niet alleen z.g. nica-menschen zijn afgeslacht, ook vele anderen en ook alle priesters en dit zonder eenige noodzaak, wapenen hadden zij niet.

In de gevangenis kon ik nog constateeren, dat de binnengebrachte Japansche krijgsgevangenen al hun kleding, enz. mochten behouden. Voor hen werd een varken geslacht. Zij kregen prachtige, witte rijst met een gekookt ei en goede soep en koffie en twee keer per dag luchten.

Op 9 November werd ik met nog een zestal anderen door den Engelschen commandant uit de boei gehaald. Dit had veel moeite gekost. We waren weer vrij!

Voor Magelang zijn de feiten, dat de opstand is uitgegaan van en geleid door de benden van Djocja, Solo en omstreken. Hevig opgehitst door de radio, door opschriften, enz.

De resident en de regent van Magelang zijn voor hen gevlucht, ook het hoofd der politie en andere ambtenaren en particulieren. Zij, de pemoeda's, hadden te vechten tegen een 200 Britten. Zij waren met vele duizenden. Zij vermoorden de burgers, zij plunderden de huizen, zij waren een schrik voor de Magelangsche

burgerij. Zoo werden vele „Indonesiërs”, die verheugd waren over onze terugkomst, en rekenen op onze bescherming, teleurgesteld. Hun lot is mij onbekend. Doch tegenover hen heeft onze Regeering een eereschuld. Deze „Indonesiërs” kunnen wij tegemoet treden als vrienden, hen erkennen als gelijkwaardige en gelijkgerechtigde partij. Doch staan wij toe, dat de groep verraders en moordenaars aan het bewind blijft, en onderhandelen wij met dit tuig, dan begaan wij onrecht tegenover duizenden en duizenden, die op ons vertrouwden. Met de nationalistien is overeenstemming te bereiken, met de groep verraders, enz. nimmer.

En buiten deze groepen staat de massa, die beïnvloed kan worden zooals men dat verkiest. Deze massa staat onder terreur van de pemoeda's. De pemoeda's komen in een dessa, er is een vergadering; ieder uit de dessa moet komen. Komt men niet, dan wordt men gehaald. De pemoeda spreekt: „merdeka”, en iedere man moet een kaartje teekenen, dat hij 100% merdeka wil. En zoo staat dan deze bewerkte dessa in zijn geheel achter de „republiek” en op dezelfde wijze geschiedt het in alle andere dessa's. Dit zijn geen veronderstellingen, doch feiten.

Nadat de groote, zoowel als de minder belangrijke Engelsche en Amerikaansche bladen zich herhaalde malen hebben bezig gehouden met de Nederlandsche voorstellen, geeft het Sowjet-blad „Izwestia” in zijn buitenlandsche kroniek op 28 Maart nog de volgende beschouwing:

„De Nederlandsche voorstellen aan de Indonesische leiders beoogen het versterken van de Nederlandsche overheersing.

De berichten uit Indonesië toonen aan, dat Britsche troepen en steeds toeneemende contingenten van het Nederlandsche leger zich niet bezig houden met de snelle ontwapening van de Japanners, doch op steeds grootere schaal militaire operaties tegen de plaatselijke bevolking, welke vecht voor haar vrijheid en onafhankelijkheid, onderneemt. De berichten uit Indonesië bevatten menig voorbeeld van den heroïschen vrijheidsstrijd der bevolking en haar bereidheid het leven op het spel te zetten voor een democratisch, onafhankelijk Indonesië. De Nederlandsche autoriteiten echter trachten met de hulp van Britsche militaire eenheden hardnekkig hun heerschappij te verstevigen.”

De berichten over het vertrek van Dr. Van Mook naar Nederland, samenhan-

gend met het vlotte verloop van de besprekingen, geven buiten- en binnenlandsche kranten aanleiding tot overvloedig commentaar.

Op 2 April schreef de „New York Times” in een hoofdartikel, getiteld: „Dageraad in Indië” het volgende:

„Sinds het eind van den oorlog is er uit het roerige Azië geen bericht gekomen, dat meer bemoedigend is dan de aankondiging, dat de onderhandelingen, die een overeenkomst tusschen de Nederlanders en de Indonesiërs beoogen, zoo goed als geslaagd zijn”. Indien de overeenkomst tusschen Frankrijk en Annam hierbij een voorbeeld is geweest, dan zou het Nederlandsch-Indonesisch verdrag autonomie en onafhankelijkheid voor Java en wellicht voor Sumatra beteekenen, waarboven slechts een federatie met de andere door Nederland geregeerde gebieden in Europa, in den Atlantischen en in den Groeten Oceaan zou bestaan.

Welke bijzonderheden men hieromtrent ook heeft uitgewerkt, een oplossing zou niet alleen in beginsel overeenstemmen met de huidige werkelijkheid, doch ook met het reeds gedane Nederlandsche aanbod.

De koloniale machten in Europa en de in beroering verkeerende volkeren, welke

deze tot nu toe hebben geregeerd, zoeken zich tastend een weg naar een nieuwe politieke ontwikkeling.”

Het Engelsche blad „The Times” van 2 April j.l. geeft op grond van gegevens, afkomstig van den specialen correspondent te Batavia, een overzicht van den toestand en schrijft o.m.:

„Het sluiten van een vruchtbare overeenkomst schijnt nu nog slechts af te hangen van de vraag, of beide partijen in staat zijn het probleem in groot verband te zien. De jongste gebeurtenissen in India en in Indo-China oefenen nu een aanzienlijken invloed uit op de Nederlandsche, zoowel als op de Indonesische publieke opinie. Englands onomwonden erkenning van het recht van India op volledige onafhankelijkheid, legt aan de nauwe samenwerking tusschen de beide landen tot wederzijdsch voordeel geen belemmeringen in den weg, integendeel: zij schijnt deze samenwerking zeker te vergemakkelijken.

Het feit, dat Frankrijk de autonomie van Annam binnen een Indo-Chineesche federatie heeft aanvaard, zal het verlangen naar Franschen steun bij Annam niet verminderen, doch verhoogen. Gematigde Indonesiërs, die nu in republikeinsche kringen steeds meer invloed krijgen, zijn er zich van bewust, dat Nederlandsche hulp onontbeerlijk is, indien uit Java en andere deelen van Nederlandsch-Indië een sterken, wel-gefundeerd staat wordt gevormd, welke dan de hem toekomende plaats zal innemen temidden der Vereenigde Volken; dit bewustzijn zal echter zijn daadwerkelijke uitdrukking niet vinden, zoolang het recht op onafhankelijkheid en zelfbeschikking niet is erkend. Een dergelijke erkenning ligt in het Nederlandsche aanbod, dat thans de basis vormt voor de huidige onderhandelingen, inderdaad opgesloten, doch wil men de gematigde partij tegen de extremisten versterken, dan moet aan deze Nederlandsche voor-

stellen op korten termijn vorm gegeven worden."

Voorts spreekt het blad als zijn overtuiging uit, dat de kracht der extremisten, die tot nu toe de geregelde evacuatie van geïnterneerden tegenhouden, spoedig deels door de wapens der geallieerden, deels door de groeiende autoriteit van het republikeinsche bestuur gebroken zal worden.

De „Nationale Rotterdamsche Courant" wijdde zeer veel aandacht aan de jongste gebeurtenissen. In een artikel van 1 April waarschuwt het blad tegen al te optimistische conclusies, welke men geneigd is te trekken uit de aankondiging, dat te Batavia een basis voor overeenstemming is bereikt.

Over de taken, die Nederlanders en Britten in Indië nog wachten, schrijft het blad:

„Een van de eerste dezer taken blijft het herstellen van den rechtsstaat op Java en in de andere gebieden, waar de gezagsverhoudingen nog zwevend zijn. Een grooter deel van deze taak valt gaandeweg toe aan Nederlandsche troepen, die in toenemend aantal op Java landen. Het is verheugend, dat, na een tijd van afwachten, wij in staat worden gesteld, onze plicht van ordeherstel te vervullen tegenover de Nederlanders en tegenover de miljoenen Indonesiërs, die evenzeer aan de ergerlijke willekeur van roovende en brandschattende bendes zijn overgeleverd. Het vooruitzicht van de Nederlandsche landingen, welke blijkens de uitdrukkelijke verklaring der Indische regeering, toevallig zijn samengevallen met de intrede van een beslissend stadium in de besprekingen te Batavia, heeft klaarblijkelijk voedsel gegeven aan de telkens opgedoken berichten, dat de Britsche troepen uit Indië zouden worden teruggetrokken. Er is echter geen aanleiding om aan te nemen, dat de totale sterkte aan troepen, Engelsche en Nederlandsche tezamen, den eersten tijd een wijziging van beteekenis zal ondergaan. Er is hiertoe des te minder aanleiding, omdat een van de taken, welke tot de komst der Britsche troepen in Indië aanleiding hebben gegeven, nog allerminst voltooid is, t.w. de ontwapening en wegvoering van de Japansche troepen, die weliswaar formeel hebben gecapituleerd, doch wier activiteit in bepaalde gebieden een voor het geallieerde opperbevel onduidelbaren toestand heeft geschapen. De berichten daaromtrent mogen op onderdeelen verschillen, zij stemmen alle hierin overeen, dat de Japanners, waar zij daartoe de kans krijgen, den oorlog in den vorm van een guerrilla voortzetten. Zij trekken daarbij partij van de moeilijkheden, welke tusschen Nederlanders en Indonesiërs zijn gerezen. Deze mogen de zaken aanzienlijk hebben gecompliceerd, zij doen niet af aan de „allied commitment" om den gemeenschappelijken vijand te ontwapenen en uit Indië weg te voeren. De uitvoering van deze gemeenschappelijke taak, welke omvang niet mag worden onderschat — zij betreft niet minder dan 300.000 Japanners — is toegevalen aan den Engelschen opperbevelhebber Lord Louis Mountbatten. Deze heeft thans zelf aan deze geallieerde taak herinnerd en de verwachting uitgesproken deze binnenkort te voltooien. Er sprak een optimisme uit zijn verklaring, dat wij niet kunnen deelen. De Japanners en hun wapens zullen op Java en

Sumatra immers moeten worden opgespoord, omdat de geneigdheid van den overwonnen vijand om zich eigener beweging te melden al zeer gering is te achten. In dit verband is tekenend een bevel vanwege het „republikeinsche" leger op Sumatra's Oostkust aan de Japanners om niet aan de Engelsche orders te voldoen, aangezien de toekomst van Japan met de Indonesische aspiraties verbonden zou zijn! Dit openlijke verzet moge ieder, die de voltooiing van het „allied commitment" te licht zou willen opvatten, van het tegendeel doordringen. De Amerikaansche regeering kan er haar medewerking aan verlenen, dat deze gemeenschappelijke taak ten volle en grondig vervuld wordt, door de schepen beschikbaar te stellen, welke Nederland aangeboden heeft te bemannen en waarop de 170.000 Japanners uit de Buitengewesten kunnen worden weggevoerd, voordat ook daar toestanden ontstaan, welke opruiming naderhand een nieuwe bijzondere inspanning zou vereischen."

In de eerste dagen van April bewaarden officieele kringen in Engeland en Nederland nog een strikt stilzwijgen omtrent de plannen, waarmede Dr. Van Mook, Clark Kerr en vertegenwoordigers van Sjahrir, naar Nederland kwamen. Op 2 April telefoneerde de Londensche correspondent van hetzelfde blad omtrent hetgeen ieder zich afvraagt over de „oplossing", die zou zijn bereikt, o.m. het volgende:

„Vraagt men nu wat de „oplossing" kan zijn, waarover Dr. Van Mook en Sjahrir het kennelijk tot tevredenheid van sir Archibald eens zijn geworden, dan zijn er wederom wel weer enkele aanwijzingen in welke richting het antwoord op deze vraag moet worden gezocht. Eenige dagen geleden reeds meldde de corres-

pondent van de Times uit Batavia, dat het grootste probleem, waar de twee partijen mee te worstelen hadden, bestond in het vinden van een formule waardoor de kloof tusschen hun verschillende uitgangspunten zou kunnen worden overbrugd. Wat hij daarmede bedoelde is duidelijk: de Indonesische onderhandelaar zat vast aan het woord republiek en zijn Nederlandsche tegenspeler aan het woord koninkrijk. Geen van beiden konden daarvan terug. Hoe een uitweg uit dit dilemma te vinden. Dr. Van Mook zelf schijnt met verrassende openhartigheid het antwoord te hebben gegeven op de vraag op welke wijze Sjahrir en hij dit probleem hebben opgelost. In een persconferentie van Zondag zei hij immers dat de Fransche overeenkomst met Anamieten ons de oplossing aan de hand heeft gedaan."

Weliswaar kwalificeerde hij deze mededeeling met er aan te herinneren, dat de omstandigheden in Indonesië natuurlijk eenigszins anders zijn dan in Indo-China. Maar ook met die reserve kunnen zijn woorden toch niet anders dan beteekenen dan dat de tusschen Sjahrir en hem uitgewerkte regeling in groote trekken overeenkomt met die welke de Franschen in Indo-China hebben getroffen. De inhoud van de Fransche overeenkomst is bekend; zij erkennen de republiek Vidnam (de provincies Annam en Tonkin) als een vrijstaat binnen het kader van het Indo-Chineesche gemeenebest.

Mutatis mutandis zou de figuur voor Indonesië dus zijn: een republiek of vrijstaat, of welke term men ook voor een grootendeels autonoom Java en misschien een deel van Sumatra mag kiezen, binnen het kader van een Indonesisch gemeenebest, dat op zijn beurt weer een deel van het koninkrijk uitmaakt."

Het missie-hospitaal „Hermana" te Manado (Celebes).

Wat de Pers in Indië zegt

De Indische Voorlichtingsdienst geeft tweemaal per week een overzicht van den inhoud van de in het Nederlandsch in Indië verschijnende dag- en weekbladen. Wij ontleenen hieraan enkele hieronder volgende persstemmen.

De Pemoeda-terreur.

Het te Medan verschijnende „Medan-Bulletin” van 18 Maart schrijft:

„De pemoeda's moorden en dooden, slachten af, deze ellendelingen, die zich communisten noemen en die slechts gedreven worden door verbitterde menschenhaat”.

Beschaafde Indonesiërs en Chineezers worden in de onmiddellijke nabijheid van Medan afgeslacht. Echter, geen wonder. De ervaring in Europa leerde, dat een psychologisch welgeorganiseerde propaganda in staat is om „elk” publiek tot waanzin te brengen.

Dit is een „reincultuur” van fascistisch communisme.

Dit alles kan geschieden, terwijl in Medan een belangrijke krijgsmacht is samengetrokken.

„De drenkelingen van de verwilderde communistische revolutie zien naar hen (de Britsche strijdkrachten) op in de verwachting, dat zij hulp brengen.”

Het blad begrijpt dat er een bevel is, dat de Britsche soldaten niet in beweging komen, maar

„wat wij niet begrijpen is, dat een regeering haar soldaten zoo iets kan aandoen.”

De geldzuivering.

„De geldzuivering was, — aldus „Het Dagblad” in Batavia van 20 Maart j.l. —, nuttig en noodig. De maatregel stuitte af op onwil dan wel onmacht der bevolking.

Economische onmacht van den toekang-sajor,* die met het nieuwe geld zijn inkoop niet kan doen.

Politieke onmacht van den verkooper op den atoom-passar, van vele anderen, omdat de angst voor den pemoeda er heel diep in zit.

„Hij wordt de dupe van maatregelen, welke slechts getroffen mogen worden, als er een gezag is, dat tegelijkertijd gehoorzaamheid afdwingt en de gehoorzamen beschermt.”

Dit is de kern van het heele probleem. Er is geen eenheid van gezag. Er zijn soorten van gezag, die elkaar niet dekken, die elkaar tegenwerken. Wat het eene gezag tracht op te bouwen, gooit het andere in puin.

Generaal Stopford beveelt: Het Japansche geld uit de circulatie, het nieuwe er in.

Soekarno antwoordt: Het Japansche geld blijft gehandhaafd, het nieuwe geld accepteren wij niet. Wie dit wel doet, wordt zwaar gestraft.

„De gemeenschap wachtte af wat er nu gebeuren zou. Het wordt nu, dacht men, buigen of barsten.”

Noch het een, noch het ander geschiedde. Zoo wreekte zich andermaal de fout, welke bij het begin gemaakt werd.

„Men had toen moeten kiezen of deelen. Men had, toen de geallieerde macht in de plaats van het Japansche bewind was getreden, de republiek, als product *) Groenteventer.

van den bezetter, terzijde moeten schuiven óf men had haar althans de facto moeten erkennen en met haar samen moeten werken.”

De klip heeft men omzeild. De republiek werd *geduld*.

„Het was en is een incidenteele politiek, die men voerde en voert. Een staatkunde der halfheid. Eigenlijk: geen staatkunde. En van alle slechte soorten staatkunde, staat deze als de slechtste bekend.”

Hiervoor is Van Mook niet verantwoordelijk. Dit stipuleert het blad duidelijk. Van Mook is er de man niet naar met halfheden genoegen te nemen. Voor hem geldt veel meer: alles of niets. Zwichtend voor een internationale overmacht, heeft hij moeten berusten.

„Berusten in een politiek, waarvan hij wist, dat zij tot groote moeilijkheden zou leiden.”

De moeilijkheden zijn gekomen, ook nu weer en ook thans weer het ergste en het meeste voor de bevolking.

„Zoo wordt de doodgewone Kromo, de man, die niet aan politiek, laat staan aan hogere politiek, doet, die er alleen maar op uit is aan den dagelikschen kost te komen, tusschen twee vuren geplaatst. Gehoorzaamt hij het geallieerde gezag, dan is hij strafschuldig bij het republikeinsche gezag. En omgekeerd. *Wat* hij ook doet, of hij den een gehoorzaamt en den ander negeert, dan wel den een negeert en den ander gehoorzaamt, altijd is hij er bij, altijd is hij in conflict met de wet.”

De toestand in de Buitengewesten

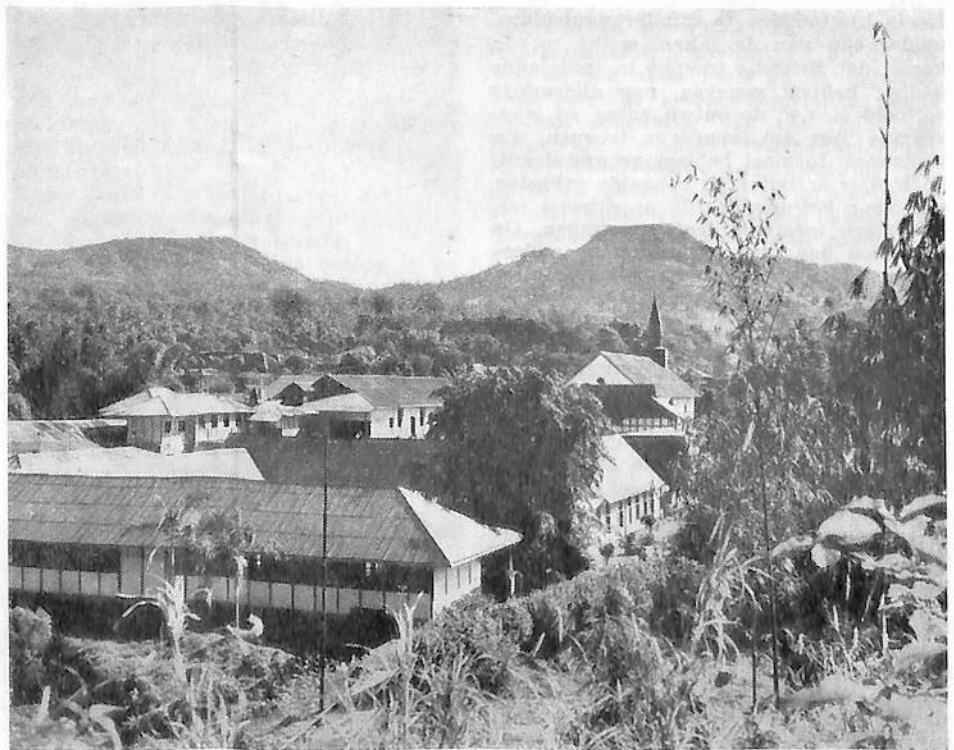
Aan het op 28 Maart afgesloten weekoverzicht, dat uitgaat van het bureau van den perschef van het ministerie van Overzeesche Gebiedsdeelen, ontleenen wij:

„Omtrent den toestand in de Buitengewesten bracht de afgelopen week verscheidene berichten. De Australische troepen op Timor zijn van daar vertrokken en vervangen door Nederlandsche troepen, die ressorteeren onder het S.E.A.C. (South East Asia Command). Op Lombok is het rustig behalve in het district Selong, waar een kern van nationalistische activiteit gevestigd was. Op Bali is het in sommige districten niet geheel rustig; in het Tabanansche sneuvelde een Nederlandsche soldaat, vermoedelijk was hij het slachtoffer van een drietal Japansche deserteurs. Op Sumatra nemen, blijkens berichten uit de „republikeinsche” pers, de spanning en de bandeloosheid toe als het gevolg van het ontbreken van elk gezag.

De „republikeinsche” pers meldde verder, dat in een vergadering van het

„Volksfront”, afdeeling Atjeh, besloten werd tot de oprichting van een vereniging onder den naam „Ekonomi Rakjat Repoeblik Indonesia”.

De „republikeinsche” voorlichtingsdienst te Medan maakte bekend, dat de „regeeringsgemachtigde” Mr. Laoet Siregar een rondreis gemaakt heeft „in verband met de pacificatie en de vorming van regeeringslichamen”. Voorts werd gemeld, dat het verzoek aan de geallieerden en de Japanners om zich niet te mengen in de Indonesische sociale revolutie door hen werd ingewilligd. Met betrekking tot de „door het volk genomen stappen” werd gemeld, dat te Soenggal, bij Medan, een datoek (volksheer) gedood werd. Op de Karo-hoogvlakte zijn een vertegenwoordiger van de „Indonesische republiek”, een sibajak (zelfbestuurder) en eenige andere personen gearresteerd. In Tandjong Balei werden 30 personen gevangen genomen. In Siantar is een radja gedood. Te Rantau Prapat werd de vertegenwoordiger van den vorst gearresteerd.

Een gezicht op Tomohon (Noord-Celebes).